ఈ ప్లాటు అమ్మకానికి కాదు

—ఇసుకపల్లి దక్షిణామూర్తి

'ప్లాట్స్ ఫర్ సేల్' - 'ప్లాట్లు అమ్మబడును...' అన్న బోర్డు కనిపించినప్పుడల్లా కథకు మంచి ప్లాటు దొరుకుతుందేమోనని వర్ధమాన రచయితకు ఆశ కలగటం సహజం. నవలా నిర్మాణంకోసం అడుగు ముందుకు వేస్తే గృహ నిర్మాణంకోసం ప్లాటు దొరుకుతుంది. నిరుత్సాహ జనకం అవుతుంది. కథ వ్రాయాలంటే 'ప్లాటు'-కథావస్తువు కావాలి గదా మరి.

కథావస్తువు కావాలంటే అన్నిటికంటే సులభమైన మార్గం పాత పత్రికలు, అట్టలు చిరిగిపోయిన నవలలు తిరగవెయ్యటం. అనామకమై మనకు, ఉత్కృష్టమైనవిగా కనిపించే రచనలు తారసిల్లవచ్చు. అవి కాపీ కొడితే చాలామందికి తెలియదు. మనం గొప్ప మేధావంతులమనే భ్రమ మనకూ పాఠకులకూ గూడా కలుగుతుంది. ఒక్కొక్కచోట చిక్కు వస్తుంది. ఏ 'చెలియలికట్ట'నో దొరికిందనుకోండి. ఎవరు వ్రాశారో మనకు తెలియక, పాఠకులకే తెలియదనుకుని నవల తిరగతోడి వ్రాస్తే, విశ్వనాథ వారిని స్వయంగా ఎరగని వాళ్ళు మనల్ని, చూసి 'ఆయనే' అనుకోవచ్చు.

ఈ బెడదలన్నీ కాకుండా ఉండటానికి మొక్కపాటివారు సూచన చేశారు. 'తెలిసింది వ్రాయి' అని. తెలిసినవి రెండు రకాలుగా ఉంటాయి. 'కన్నవీ ... విన్నవీ...' వీటినే వారు అనేకం కథలుగా మలిచారు. స్వయంగా జీవితంలో అనుభవించినదీ, మనకు విశ్వాసపాత్రులైనవారి అనుభవాలు మనకు చెప్పగా విన్నవీ. ఈ రెండూ కాకపోతే సత్యానికి దూరమై జానపదానికి దగ్గర అవుతుంది.

ఆఫీసు పనిమీద ఈ మధ్యనే వకసారి విశాఖపట్టణం వెళ్ళవలసివచ్చింది. లాడ్జిలో కూర్చుని మిత్రులతో మాట్లాడుతున్నాం. లాడ్జీలు, కాంట్రాక్టర్లు (అన్ని రకాలు) వేశ్యలు, దేశం భవిష్యత్తు, ఈ చరాచర జగత్తు యుగాంతంలో తీర్చిదిద్దుకునే రూపు రేఖలు దగ్గరనుంచీ కాఫీకని డబ్బులిచ్చి పంపిన కుర్రవాడు తిరిగి రాకపోవటానికి గల కారణాలు విశ్లేషించటం వరకు చర్చ జరుగుతోంది.

'ఎవర్నీ నమ్మటానికి వీల్లేదు...'
'ఎవర్నీ నమ్మకుండా బ్రతకలేం...'
'చచ్చినా నమ్మకూడదు...'
'నిజం ఎవరూ చెప్పరు...'

ఇట్లా సంభాషణ జరుగుతుండగా మా మిత్రుడు వక్కసారిగా నా వంక తిరిగి 'ఇంత మంది వేశ్యల్ని చూశాంగదా...వక్కతెన్నా వేశ్యనని వప్పుకుందా... పతివ్రతనని చెప్పుకుంది గాని...' అన్నాడు. నాకేం చెప్పాలో తెలియలేదు. అతనితో నేను కలిసి తిరిగినవి కాఫీహోటళ్ళు, సినిమాహాళ్ళు మాత్రమే. అతన్ని నిరుత్సాహ పరచటం ఇష్టంలేక 'అవును...' అన్నాను. లేకపోతే ఆసక్తిదాయకంగా సాగుతున్న గోష్ఠి నిలిచిపోయేది. తనకు గల అనుభవం అందరికీ ఉంటుంది అనుకోవటంలోనే చిక్కు. అట్లాంటి స్నేహితులుంటే మనం స్వయంగా తెలుసుకోలేని సంగతులు పరోక్షంగా తెలుసుకోవచ్చు. జీవితంలో అన్ని రకాలైన అనుభ

వాలు రచయిత రుచిచూడవలసిన అవసరం తప్పుతుంది. రచయితకు స్వయంగా అనుభవం కావాలని కోరుకునే సరసహృదయులతో పాటు, రచయితలు తిరుగుబోతులనీ, తాగుబోతులనీ, దొంగలనీ, హంతకులనీ సదభిప్రాయం ఉన్న సదాచారులూ లేకపోలేదు. ఆలోచనలు రావటంలేదని సిగరెట్టు ముట్టిస్తే అందులోని పొగరావటమేకాని ఆలోచన రాని సందర్భాలు నాకు తెలుసు. అట్లాంటి వాళ్ళు జీవితానుభవం సంపాదిద్దామని బయలుదేరి అనుభవంలోనే ఉండిపోవటం, ఆసుపత్రిలో చేరిపోవటం, కారాగారానుభవం అప్రయత్నంగా పొందటం గూడా కొండొకసారి జరుగుతుంది. ఉరిశిక్షవేస్తే తప్పించుకుని పారిపోయిన రష్యను రచయిత అనుభవం అందరూ కోరుకోనక్కర లేదు. కోరిక ఉన్నా ఓపిక ఉండాలిగదా! కలిగిన అనుభవాన్ని, తెలిసిన నిజాల్ని అందంగా చెప్పటంలోనే ఉన్నది సొగసు. అందుకని మొక్కపాటి వారన్నట్లు తెలిసిన విషయం వ్రాస్తే జనాన్ని మోసం చేయటం జరగదు— ఆత్మవంచన ఉండదు.

కథకు ప్లాటు వెదకటం నిత్యాన్వేషణ. విశాఖపట్టణం వెళ్ళినప్పుడు ఏదన్నా కథ వ్రాయాలనిపించింది, ఆకాశం వంకచూస్తే సముద్రంలా ఉన్నది. మబ్బులన్నీ అలలు, అలలుగా వస్తున్నాయి. ఆహ్లాదంగా ఉన్నది. అయితే చంద్రుడు పడవలాగా ఉన్నాడనీ, నక్షత్రాలు చేపల్లాగా ఉన్నాయనీ వ్రాయాలనీ అనిపించింది. నీళ్ళలో చేపలు మెరుస్తుంటాయి మరి. లేకపోతే సముద్రంలో ఈతలుకొడుతున్న బెస్తవారి పిల్లలని గూడా వర్ణించవచ్చు. అయితే మేం రైలు దిగింది పట్టపగలు. చందమామాలేదు. నక్షత్రాలూ లేవు. ఊహకు, వాస్తవానికిమధ్య ఆకాశంఅంతదూరం.

ఇంత పట్టణంలో కథావస్తువు దొరక్కపోతుందా అని రైలు దిగినప్పటి నుండీ అటూ ఇటూ జాగ్రత్తగా చూస్తుంటే మా జీపు డ్రైవరు 'సార్... ఏమన్నా పడిపోయిందా...' అని అడిగాడు.

'ఏమన్నా దొరుకుతుందేమోనని వెతుకుతున్నాను' అని వాడికి చెప్పటం ఎలా? అందుకని 'అబ్బే... ఊరికే చూస్తున్నాను...' అన్నాను. ఊరు కొత్తగాబట్టి చూస్తున్నాననుకున్నట్లు గ్రహించి అక్కడి నుంచి దారిలో కనిపించే ప్రదేశాలన్నిటిని చెప్పుకుపోతున్నాడు. దొండపర్తి, డాబా గార్డెన్స్...ఎల్లమ్మతోట...జగదాంబా... ఇట్లా చెప్పుకుని పోతున్నాడు. కె. జి. హెచ్. కలెక్టరు ఆఫీసు రోడ్డు చూపించాడు. ఆ పైన నీలంకొండ కనిపించింది.

'ఆ కొండ ఎంతదూరం ఉంటుంది...?' అని అడిగాను సాయంకాలం షికారు పోదామని

'ఏ కొండ సార్...?'

'అదే...ఎదురుగా కనిపించేది...అదే ఆ నీలంగా...' అన్నాను.

'అది కొండకాదు సార్... అదే...సముద్రం...' అన్నాడు. నేను కొంచెం తెల్లబోయాను. ఆ సందు చివర అచ్చంగా కొండలాగానే కనిపించింది, ఎదురుగా ఉన్నది కొండనో సముద్రమో తెలుసుకోలేకపోతే, దాని వెనక ఏముందో రవి కాంచనిచో కవి కాంచునా! పరిశీలనగా చూస్తే అప్పుడు పడవలూ, స్టీమరూ కనిపించాయి. అజ్ఞానాన్ని కప్పిపుచ్చుకోవటానికి సముద్రం అంత కొండకావాలి మరి.

ఈ సందడిలో నాకు కథావస్తువు వకటి దొరికింది. అది సముద్రం అని తెలియగానే వళ్ళు ఝల్లుమంది. ఏదో ఆవేశం వచ్చింది. వళ్ళంతా చిరుచెమటపట్టి పిచ్చికోపంతో కణతలు అదరటం మొదలుపెట్టాయి. ఈ సముద్రమేగదా పొంగి వేలాది అమాయక ప్రజలను పొట్టపెట్టుకున్నది? అవనిగడ్డ, పులిగడ్డ, నాగాయలంక...ఈ ప్రదేశాలన్నీ కాలేజీలో చదువుకునే రోజుల్లో పరిచయమైనవి. సముద్రం ఉప్పెనగా పొంగి రాత్రివేళ వక్కుమ్మడిగా కబళించి వేసింది. కుటుంబాలు కుటుంబాలు నామరూపాలు లేకుండా తుడిచి

పెట్టుకుపోయినాయి. ఈ సముద్రమే గదూ? అప్పుడైన వేలాదిమందిని పొట్టపెట్టుకున్న బ్రహ్మరాక్షసిలాగా, భయంకర శత్రువులాగా కనిపించింది ఆ సముద్రం. ఈ భావన కధారూపంలో పెట్టాలనిపించింది. దానికి తగిన సన్నివేశాలు వెతుక్కోవాలి. ఊహించాలి.

తుఫాను ప్రాంతంలో అందర్నీ పోగొట్టుకున్న పసిపిల్లలు ఎందర్లో ఉన్నారు. అందులో ఒక కుర్ర వాడిని ఎన్నుకున్నాను. వాడిని పెంచుకోవటానికి విశాఖపట్టణం నుండి వకడు వెళ్లాడు. వాడికి పేరు పెట్టాల్సి. ఏం పేరు? మేం వెళ్ళిన ఆఫీసులో వకడి పేరు రామనాధం. ఆ పేరు పెట్టుకున్నాను. అతను ఎట్లా ఉంటాడు అని ఊహించి వ్రాయనక్కర్లేదు. వాడిని ఆఫీసులో చూశాం గదా. బట్టతల, బంగారు కళ్ళజోడు, అస్తమానం కళ్ళెగరేస్తుయ్యటం. చొక్కా గుండీ సర్దుకోవటం. తువ్వాలు అంచుతోటి వగైరా లన్నీ కళ్ళెదుట కనిపిస్తూనే ఉన్నాయి.

వాడు ఈ కుర్రవాడిని—సోములు—అని పేరు పెట్టాను. క్యాంటీనులో టీ ఇచ్చి వెళ్ళే కుర్రవాడి పేరు సోములు. కధలో పెంపుడు కొడుకు. వెళ్లినవాడు ధనికుడు. కలప వ్యాపారస్తుడు. పిల్లలు లేరు. అందుకనేగా పెంచు కోవటం. సోముల్ని విమానంలో ఎక్కించుకుని తీసుకు వస్తాడు. ఎందుకని? నేల మీద తన కాళ్లమీద నిలబడ లేని వాడిని ఆకాశంలోకి తీసుకు వెళ్లాలి. సోములు కిటికీలోనుంచి చూస్తున్నాడు. మబ్బుల్ని పట్టుకుందామంటే కిటికీ తలుపులు వేసిఉన్నాయి. విమానంపైకి పోతున్నకొద్దీ నేలమీద దీపాలు దూరమై నక్షత్రాల్లా కనిపిస్తున్నాయి. విమానంపైన నక్షత్రాలు క్రింద నక్షత్రాలు విశ్వాంతరాళంలో విహరిస్తూ సృష్టిలోభాగంగా గోళంలా వెలిగిపోతున్నాడు రామనాధం అని చెప్పాలని ఉద్దేశం. అయితే వక సందేహం. విమానం ఎక్కింది విజయవాడ దగ్గర గన్నవరంలో, దిగింది విశాఖపట్టణంలో. ఎక్కేటప్పుడు నేల మీద దీపాలున్నాయా? లేవా? అక్కడికి విమానాలు పగలు వెళతాయా, రాత్రి వెళతాయా? రైల్లో తిరిగే వాడికి విమానాల సంగతి ఏం తెలుస్తుంది? తగాదాల్లోకి దిగకుండా దీపాల ప్రస్తావన వదిలేయాలనిపించింది. విమానం పైకి పోతుంటే క్రింద మనుష్యులు చీమల్లాగా కనిపిస్తున్నారు. చీమకీ, మనిషికీ తేడా ఏమిటి? దూరం! మనలను కదిలించివేసే సంఘటన దూరాన ఉన్న వాడికి అత్యల్పమయిన విషయం. పులిగడ్డ ప్రాంతంలో వేలాది ప్రజ హాహాకారాలతో ఆక్రంద నలతో క్షణాలలో బలి అయిపోతున్న ఘోరమైన సన్నివేశం దూరాన ఉండి సంబంధం లేనివారికి సంఖ్యామాత్రమే. ఇరవై వేల మందట. అంతే. అన్ని కుటుంబాల ఆశల, ఆశయాల జలసమాధి తీవ్రత ఎట్లా తెలుస్తుంది. అయితే విమానంపైకిపోతే మనుష్యులు చీమల్లాగా కనిపిస్తారా? అన్నది మళ్ళీ ప్రశ్న. విమానంలో వకేసారి ప్రయాణం చేసే అవకాశం కలిగింది. అది గూడా ఆఫీసు వాళ్ళు కొంత డబ్బు ఇస్తే మిగిలింది నేను వేసుకుని ప్రయాణం చేశాను. కింద మనుష్యులు చీమల్లాగా కనిపిస్తారుట అన్న విషయం జ్ఞాపకం వచ్చింది నా పక్కన కూర్చున్నవాడికి ఇట్లాంటి అనుమానం వచ్చి నన్ను అడిగాడు క్రిందకు చూస్తూ. నేను గూడా చూశాను. నేల మీద చీమున్నాయి. 'అవి చీమలే, మనుష్యులు కారు' అని చెప్పాను అతనికి. అప్పటికి విమానం నేలమీదనే ఉన్నది. 'అవునవును.' అంటూ అతను తికమక పడ్డట్లు జ్ఞాపకం.

సోముల్ని రామనాధం విశాఖపట్టణం తెచ్చాడు. వాన వచ్చేముందు ఆకాశంలా ఉన్నాయి అతని కళ్లు. కంటి రెప్పలు ఆడిస్తే నీళ్లు బొటబొటా కారి పోతాయి. కంట్లో నలుసు తీసుకుంటున్నట్లు రుమాలుతో కన్నీళ్లు అద్దుకున్నాడు. ఈ కధలో సోముల్ని తీసుకురావటానికి రామనాధం భార్య అభ్యంతరాలు చెప్పడం—కులం గురించి—ఏ కులమని, ఎవరి సంతానమని? ఎట్లా తెలుస్తుంది. భగవంతుడిచ్చాడు.

ఇంట్లో తన భార్యకు సంతానం కలుగుతుంది. ఆ పుట్టిన కసిగందుకు కులం ఏమిటి తన కులమే వాడికి అంటగట్టు తున్నాం. ఇప్పుడూ అంతే.

ఆ కుర్రవాడిని విశాఖపట్టణం తీసుకు వచ్చి ఊరంతా చూపిస్తాడు రామనాథం. దొండపర్తి, డాబా గార్డెన్స్ ఎల్లమ్మతోట, జగదాంబా ... కె. జి. హెచ్... ఆ పైన సముద్రం. నాకు కలిగిన అనుభూతులన్నీ ఆ కుర్రాడికి ఆపాదించాను. వాడికి ఎంత అక్కసుంటుంది? సముద్రం అంటే ఎరగని కుర్రవాడి జీవితంలో సముద్రం ప్రవేశించి నానా భీభత్సం చేసింది. ఆ శత్రువును మరిచిపోయి దూరంగా వస్తే మళ్ళీ సముద్రం ప్రత్యక్షం. అతనికి పిచ్చి కోపం వస్తుంది. అప్పుడేంచేస్తాడు ? సముద్రాన్ని చేతిలో కర్రపెట్టి బాదుతాడా? కాళ్లతోనూ, చేతులతోనూ పిచ్చిగా కొట్టేస్తాడా ? 'మా అయ్యా, అమ్మా, అక్కా అన్నా, తమ్ముడూ, చెల్లెలూ ... అందర్నీ ఎందుకు చంపేశావు...' అని అసహాయంగా ప్రశ్నిస్తాడా ... ఇవన్నీ కథకు రూపాంతరాలు.

అయితే ఈ కథకు కొంత సామాజికమైన స్పృహ గూడా కలిపిస్తే బాగుంటుందిగదా ! కుర్రవాడు సముద్రాన్ని కొట్టడం, తిట్టడం – తిరుగు బాటుకు చిహ్నం. సముద్రం సమాజానికి ప్రతీక. సంఘ దురాచారాలకు, దాష్టీకానికి, క్రౌర్యానికి ప్రతి బింబం. దాన్ని ఎదుర్కొనటానికి ఈ కుర్రవాడి శక్తి సరిపోతుందా ? అరణ్య రోదనం లాంటిదేనా ?!

అట్లా కాకుండా సముద్రం నిద్రాణమైన సమాజ శక్తికి ప్రతిరూపం, దాన్ని రెచ్చకొట్టకుండా ఉంటే చెలియలి కట్టలోపునే ఉండి అలలతో ఆడుకుంటూ చేతులుచాచిన వాళ్లకు చేపల్ని రత్నాల్ని అందిస్తూ, పడవల్నీ, ఓడల్నీ మీది వేసుకుని ఆడిస్తూ ప్రశాంతంగా, గంభీరంగా ఉంటుంది. శృతిమించిందా ! భీకరరూపం దాల్చి ప్రళయ తాండవం చేస్తుంది. విప్లవం చెలరేగుతుంది. నిద్రాణమైన జనత విప్లవ శంఖం ఊదుతుంది. అప్పుడు నష్టపోయే దెవరు ? ఉప్పెన వస్తే గుడిసెల్లో ఉంటున్న పేద ప్రజకొట్టుకు పోయారు విప్లవం వచ్చినా అందులో హతమారిపోయేది బీదా, బిక్కీ, పేదా, సాదా మనుష్యులేనా అని అనుమానం వస్తుంది. కథ కోసం వక వస్తువును చిహ్నంగా తీసుకుని కథ అల్లుకుపోతే పరిణామదశ ఎట్లా ఉంటుంది ? నడిపేవాడి ఊహాబలం, ఉద్దేశాన్ని బట్టి ఉంటుంది. సముద్రమే నిద్రాణమైన జనత అవుతుంది. నిరాయుధులైన పేద ప్రజలను పొట్టన పెట్టుకున్న క్రూరసర్పమూ అవుతుంది. విప్లవజ్వాల అవుతుంది. పెట్టుకున్న కళ్లజోడును బట్టి దృశ్యం రంగు దాలుస్తుంది ఉద్దేశాన్ని బట్టి ఊహకు రూపం వస్తుంది.

విశాఖపట్టణంలో ప్లాట్ దొరికింది. అయితే ఈ ప్లాటు అమ్మకానికి కాదు. వీలున్నపుడు స్వంతంగా కథా నిర్మాణం చేద్దామనే ఉన్నది.